

Vlaams
Parlement

ingediend op **1635** (2017-2018) – Nr. 2
31 januari 2019 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Katrien Schryvers en Lorin Parys

over het voorstel van resolutie

van Yasmine Kherbache en Freya Van den Bossche

betreffende de hulp- en dienstverlening
aan gedetineerden in Vlaamse
en Brusselse gevangenissen

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bert Moyaers.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Danielle Godderis-T'Jonck, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs,
Tine van der Vloet;

Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Martine Taelman;

Bert Moyaers, Freya Van den Bossche;

Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Lies Jans, Manuela Van Werde, Elke Wouters;

Sonja Claes, Dirk de Kort, Jamila Hamddan Lachkar, Tinne Rombouts;

Jo De Ro, Laurence Libert;

Jan Bertels, Bart Van Malderen;

Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

Documenten in het dossier:

1635 (2017-2018) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting door Yasmine Kherbache.....	4
2. Bespreking	4
3. Stemming	6
Gebruikte afkortingen.....	7

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het voorstel van resolutie betreffende de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden in Vlaamse en Brusselse gevangenissen, tijdens haar vergadering van dinsdag 15 januari 2019.

1. Toelichting door Yasmine Kherbache

Voor *Yasmine Kherbache* past dit voorstel van resolutie in de discussie over de aanpak van radicalisering, en dan met name in de gevangenis. Die discussie gaat vaak over het gebrek aan degelijke begeleiding om kwetsbare profielen uit de handen te houden van haatpredikers en uit de buurt van extremistische propaganda. De veiligheidsrisico's zijn volgens Paul Van Tichelt, hoofd van OCAD, niet zozeer de terugkeerders maar veeleer de zogenaamde 'homegrown terrorists'. Kwetsbare profielen hebben vaak psychologische problemen, en zijn vatbaar voor jihadistische radicalisering en voor extremistische propaganda.

Directies, veiligheidsexperts en hulpverlenend personeel in gevangenissen kaarten al jaren het gebrekkige aanbod van psychische begeleiding in gevangenissen aan. Onderzoek van de UGent wijst uit dat een op twee van alle zesduizend gedetineerden nood heeft aan psychische zorg. Daartegenover staan negentien vte uit de cgg's. In het strategisch plan Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2015-2020 geeft minister Jo Vandeuren aan dat het aanbod niet volstaat. Het manifeste personeelsgebrek is vooralsnog niet weggewerkt door capaciteitsuitbreiding. Sinds 2015 zijn er geen psychologen bij gekomen ondanks de noden en veiligheidsrisico's, aangezien gedetineerden ooit weer in de maatschappij terechtkomen. De Vlaamse bevoegdheid is erop gericht hen daarop voor te bereiden. De vaststelling is echter dat gevangenissen veeleer broeihaarden zijn dan een positieve voorbereiding.

Er is herhaaldelijk om uitbreiding van het aantal psychologen gevraagd bij minister Jo Vandeuren. Telkens werd gewezen op de discussie met het federale niveau en op het feit dat het probleem gekend is. De bevoegdheidsverdeling maakt het tot een complex probleem, erkent Yasmine Kherbache. Tegelijk heeft Vlaanderen als verantwoordelijke voor de tweedelijnsgezondheidszorg de belangrijkste bevoegdheid in handen, namelijk de begeleiding zelf. Federaal minister van Justitie Koen Geens heeft inspanningen aangekondigd voor meer medische opvolging in de volgende begrotingsopmaak. De begrotingsbesprekingen zijn intussen gestrand en bijgevolg gaat de inspanning niet door, waardoor een Vlaamse aanpak nog urgenter wordt. Yasmine Kherbache vraagt om dat signaal duidelijk te geven aan de Vlaamse Regering. Het voorstel van resolutie vraagt daarom een uitbreiding van het aantal psychologen van negentien naar zestig vte. Dat komt overeen met vijftig dossiers per psycholoog, wat een aanvaardbare caseload is en het mogelijk maakt om één gesprek per week per psycholoog te organiseren. Het is een opmerkelijke versterking en die is budgettair haalbaar. Er wordt 1,3 miljoen euro besteed aan psychologen in de gevangenis. Voor de vooropgestelde uitbreiding moet 3 miljoen euro volstaan, aangezien de budgetten voor deradicaliseringsprojecten niet worden benut. Een herschikking van die budgetten kan derhalve soelaas brengen en vergt enkel bereidwilligheid van de Vlaamse Regering.

2. Bespreking

Vera Jans stelt dat CD&V de bezorgdheid van de indieners deelt. Een onderzoek van 2015 naar de mentale gezondheid van gedetineerden in de twaalf Vlaamse gevangenissen wees uit dat die groep meer geestelijke gezondheidsproblemen kent. Die problematiek is eerder al aangekaart en wordt ook opgevolgd. De suïcidecijfers in gevangenissen noemt het lid opmerkelijk. Het belang van laagdrempelige initiatieven om de problematiek aan te pakken in Vlaamse en

Brusselse gevangenen, is evident, en CD&V vraagt daarom in de resolutie betreffende een versterkt geestelijke gezondheidsbeleid (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1319/4) aandacht voor mensen met verhoogde kwetsbaarheid, zoals gedetineerden en geïnterneerden. Dit voorstel van resolutie refereert aan deradicalisering, die CD&V meent te moeten onderscheiden van de geestelijke gezondheid, al erkent Vera Jans het belang daarvan. Zowel de gevangenispopulatie als de geestelijke gezondheidsproblemen waarmee die doelgroep kampt zijn breder, diverser en complexer dan geschetst.

Vlaanderen beschikt over de nodige bevoegdheden voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden: organisatie van welzijnsdiensten, preventieve gezondheidszorg, gezondheids promotie, re-integratie door onderwijs, cultuur en sport, maar ook het justitieel welzijnswerk van de CAW's en de forensische teams van de cgg's hebben een aanbod in gevangenen. De federale overheid blijft bevoegd voor medische zorg en gezondheidszorg. In 2017 publiceerde het KCE een rapport over de actuele toestand van de gezondheidszorg in de Belgische gevangenen, met een stappenplan, toekomstige scenario's en aanbevelingen. In Vlaanderen lopen er diverse initiatieven, zoals TANDEM, een verruiming van de voormalige centrale aanmeldingspunten voor depressie, suïcidale gedachten of suïcide pogingen. Er is een overeenkomst gesloten tussen de Vlaamse overheid en de Overlegplatforms Geestelijke Gezondheidszorg. Gedetineerden zijn bovendien als kwetsbare groep opgenomen in het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie 2012-2020. Ook de ontwikkeling van een referentiekader forensische geestelijke gezondheidszorg met de uitwerking van een eerste deel over de residentiële zorg stond in 2018 hoog op de agenda en loopt verder voor ambulante settings, mobiele teams en determinering van patiëntenrechten in de forensische settings.

Het strategisch plan Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2015-2020 is geactualiseerd en het toekomsttraject is aangepast. Na de genoemde studie is een hervormingstraject opgezet. Een werkgroep met vertegenwoordigers van de federale overheid en de deelstaten, buigt zich over de uitvoering van de aanbevelingen. In de resolutie betreffende een versterkt geestelijke gezondheidsbeleid is aangedrongen op beleidsmatige initiatieven voor hulpverlening aan en preventie van geestelijke gezondheidsproblemen bij de kwetsbare doelgroep waarvan sprake. CD&V deelt de mening dat de inzet op geestelijke gezondheidszorg een belangrijke pijler is in het ruimere penitentiair beleid, en dat een goede mentale gezondheid een sleutel is voor succesvolle re-integratie. Omdat de problematiek de nodige beleidsaandacht krijgt, keurt CD&V het voorstel van resolutie niet goed, maar blijft ze de vinger aan de pols houden.

Freya Saeys stelt dat het probleem met radicalisering niet te ontkennen valt en dat de vraag blijft welk deradicaliseringsprogramma werkt. De Vlaamse Regering koos ervoor om de reguliere ondersteuningsdiensten in gevangenen bij te staan in expertise, en geval per geval uit te maken wat nodig is. Er worden binnenkort vier experts ingezet om hulpverleners te begeleiden, om mee te werken aan een plan van aanpak voor elke gedetineerde, en om indien nodig de individuele begeleiding op te nemen. Volgens de minister gaat het om 76 geradicaliseerde gedetineerden voor Vlaanderen, onder wie één Nederlandstalige in Brussel. In het kader van het tweede opvolgingsrapport en van dit voorstel van resolutie is daarover discussie ontstaan. Er is al een en ander gebeurd en er schort zeker iets aan de gezondheidszorg in gevangenen. De bevoegdheid wordt gedeeld met het federale niveau. De verantwoordelijkheid voor de gezondheidszorg in gevangenen is van Justitie overgedragen naar Volksgezondheid. De federale minister van Volksgezondheid is begonnen met een project voor de aanpak van drugsverslaving in de gevangenen. Ook de inspanningen van de gemeenschappen moeten verhogen. Het voorstel van resolutie vraagt een oplossing voor de geestelijke gezondheidsbegeleiding van gevangenen in het algemeen en gelinkt aan het radicaliseringsvraagstuk. Het lid meent dat men

beide uit elkaar moet houden. De minister wacht de wetenschappelijke evaluatie van de deradicaliseringsaanpak af om de mogelijke beleidsmatige gevolgen in te schatten. Het lid hoopt die resultaten snel te kunnen zien voor evaluatie.

Yasmine Kherbache merkt verwarring tussen radicalisering en wat wordt aangekaart met het voorstel van resolutie, met name de psychische zorg. Als men radicalisering van gedetineerden proactief wil vermijden, verwijst men in de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering naar het reguliere aanbod. Het gaat in dit voorstel van resolutie niet over deradicalisering, maar over voorkomen dat kwetsbare groepen zoals gedetineerden met psychische problemen, ten prooi vallen aan ronselaars. Die kwetsbaarheid is bekend en de oplossing ligt bij de psychische begeleiding door de cgg's. Als men de link met radicalisering onnodig vindt, is *Yasmine Kherbache* bereid om een nieuw voorstel van resolutie in te dienen in die zin. Het opzet is om de psychische begeleiding in gevangenen te optimaliseren en zo de re-integratie te verbeteren.

De federale overheveling naar Volksgezondheid van de gezondheidszorg in gevangenen is positief, maar voor verdere begeleiding wordt op federaal niveau steevast verwezen naar de bevoegdheid van de gemeenschappen. Het lid hoopt dat de daad bij het woord wordt gevoegd na jaren van intenties. De ondercapaciteit aan psychologen blijkt uit elk onderzoek en daarom vraagt het voorstel van resolutie een oplossing door het aantal psychologen in de gevangenen te verhogen om er de nood aan psychische begeleiding te kunnen lenigen. Gedetineerden wachten vaak langer op een psycholoog dan de duur van hun straf. *Yasmine Kherbache* kondigt een nieuw voorstel van resolutie aan dat nadrukkelijker de focus op de psychische begeleiding legt.

Elke Van den Brandt ziet de verwarring niet en meent dat er altijd meer kan gebeuren. De voorgestelde stap is waardevol om vooruitgang te boeken in een dringend probleem.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt met 3 stemmen tegen 11 niet aangenomen.

Bert MOYAERS,
voorzitter

Katrien SCHRYVERS
Lorin PARYS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CAW	centrum algemeen welzijnswerk
cgg	centrum voor geestelijke gezondheidszorg
KCE	Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
TANDEM	Toeleiding en Aanmelding Na Detentie En Meer
UGent	Universiteit Gent
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent